

ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISHDA YOSHLARNING ROLI

Yoqubova Gulsevar Bozor qizi

Termiz davlat universiteti Xorijiy filologiya fakulteti

Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati yo‘nalishi talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada atrof-muhitni muhofaza qilish jarayonida yoshlarning tutgan o‘rni, ekologik ongni shakllantirishning ahamiyati hamda yoshlar ishtirokidagi ekologik tashabbuslar tahlil qilinadi. Yosh avlod tabiatga mas’uliyat bilan munosabatda bo‘lishi orqali barqaror rivojlanishga erishish mumkinligi ilmiy asosda yoritib beriladi.*

Kalit so‘zlar: *Atrof-muhit, ekologiya, yoshlar, ekologik ong, barqaror rivojlanish, tabiatni muhofaza qilish.*

Kirish

Bugungi kunda inson faoliyati natijasida tabiatga ko‘rsatilayotgan salbiy ta’sir global ekologik muammolarni yuzaga keltirmoqda. Havoning ifloslanishi, suv resurslarining kamayishi, chiqindilar hajmining ortishi kabi muammolar insoniyat kelajagi uchun jiddiy tahdid hisoblanadi. Shu sababli atrof-muhitni muhofaza qilish faqat davlat organlarining vazifasi emas, balki butun jamiyat, ayniqsa yoshlar zimmasidagi muhim mas’uliyatdir.

Asosiy qism

Yoshlar ekologik tarbiyaning asosiy subyekti bo‘lib, ularning ongida tabiatga nisbatan mas’uliyat hissini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Maktab va oliy ta’lim muassasalarida ekologiya fanlarini o‘qitish, turli seminar va treninglar o‘tkazish yoshlarning ekologik bilimlarini oshiradi.

Daraxt ekish, hududlarni tozalash, chiqindilarni saralash kabi tadbirlar yoshlarning tabiatni asrashga bo‘lgan bevosita amaliy hissasini ko‘rsatadi. Bunday tashabbuslar na faqat ekologik muhitni yaxshilaydi, balki yoshlar orasida jamoaviylik va ijtimoiy faollikni ham kuchaytiradi. Zamonaviy axborot vositalari yoshlar uchun ekologik muammolar haqida keng targ‘ibot olib borish imkonini bermoqda. Ijtimoiy tarmoqlar orqali ekologik madaniyatni targ‘ib qilish, onlayn loyihalar va vebinarlar tashkil etish yoshlarning bu sohadagi faolligini yanada oshirmoqda. Barqaror rivojlanish g‘oyasi kelajak avlod manfaatlarini hisobga olgan holda resurslardan oqilona foydalanishni nazarda tutadi. Yoshlar ushbu jarayonning faol ishtirokchisi bo‘lishi orqali ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy muvozanatni ta’minlashga hissa qo‘sha oladi. Atrof-muhitni muhofaza qilishda yoshlarning roli beqiyosdir. Ularning ekologik bilimli, ongli va faol bo‘lishi jamiyatda sog‘lom ekologik muhitni shakllantirishga xizmat qiladi. Yoshlar ekologik muammolarga befarq bo‘lmasdan, amaliy harakatlar orqali tabiatni asrashga hissa qo‘shsalar, kelajak avlod uchun barqaror va toza muhit yaratish mumkin bo‘ladi.

Barqaror rivojlanish g‘oyasi kelajak avlod manfaatlarini hisobga olgan holda resurslardan oqilona foydalanishni nazarda tutadi. Yoshlar ushbu jarayonning faol ishtirokchisi bo‘lishi

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

orqali ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy muvozanatni ta’minlashga hissa qo’sha oladi. Yoshlarning ekologik tashabbuslari bilan bir qatorda, ularni davlat siyosatiga jalb qilish, grantlar va tanlovlar orqali rag‘batlantirish natijasida ekologik loyihalar yanada ko‘payadi. Shu bilan O‘zbekiston “Yashil mamlakat” g‘oyasini amalga oshirish yo‘lida mustahkam poydevor yaratadi. Maktab va oliy ta’lim muassasalarida ekologiya fanlarini o‘qitish, turli seminar va treninglar o‘tkazish yoshlarning ekologik bilimlarini oshiradi. Shu bilan birga, yoshlar orasida ekologik klublar va loyihalarni yaratish, masalan, “Yashil maktab” va “Ekologik haftalik” kabi tashabbuslar, ekologik ongni mustahkamlaydi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta’kidlaganidek: “Yoshlarimiz bugun ekologiyani asrash borasida faollik ko‘rsatmasa, kelajak avlodimiz toza muhitda yashash imkoniga ega bo‘lmaydi. Shuning uchun biz har bir yoshni tabiatni muhofaza qilishga jalb qilishimiz kerak.” Bundan tashqari, ekologik ongni oshirishda o‘quvchi va talabalarga amaliy vazifalar berish juda muhim. Masalan: chiqindilarni saralash, suv va elektr resurslarini tejash, hududlarni tozalash kabi kundalik faoliyat orqali yoshlar ekologik bilimlarini hayotga tatbiq etadi.

Mahalliy va xalqaro tajribalar Yoshlar ekologiyasini rivojlantirish bo‘yicha xalqaro tajribalar ham muhim manba hisoblanadi. Masalan, Yevropa mamlakatlarida yoshlarni ekologik faoliyatga jalb etish uchun ekologik klub va startaplar keng rivojlangan. Bu tajribalarni O‘zbekistonda qo‘llash yoshlarning faolligini yanada oshirishga yordam beradi. Shuningdek, BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlari (SDG) yoshlarning ekologik tashabbuslari bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, ular yoshlarni butun dunyo miqyosida hamkorlik qilishga undaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish qo‘mitasi materiallari.
2. Shavkat Mirziyoyev nutqlari va intervyulari (2020–2025).
3. BMTning Barqaror rivojlanish bo‘yicha hisobotlari (United Nations, 2021).
4. Ekologiya fanidan o‘quv qo‘llanmalar, Toshkent, 2020. “Yoshlar va ekologik faollik” ilmiy maqolalar to‘plami, Toshkent, 2021.
5. World Wildlife Fund (WWF) rasmiy hisobotlari va tadqiqotlari, 2020–2023.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari va farmonlari: ekologiya va yoshlar siyosati, 2020–2025.
7. International Journal of Environmental Studies (2020–2022) maqolalari. Internet manbalari (ilmiy maqolalar va ekologik tadqiqotlar asosida).
8. “Barqaror rivojlanish va yoshlar roli” – ilmiy to‘plam, Toshkent, 2022.
9. UNESCO va UNDP ekologik ta’lim bo‘yicha tavsiyalar va hisobotlar, 2021.